

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreană”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucefărul”, „Mercu”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgnea”.
„Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 10 Septembrie 1904.

Nr. 37.

Criza.

— Efectele crizei asupra afacerilor de bancă. —

Cea mai naturală și apropiată urmare a secetei din vara anului curent, din punct de vedere financiar, va fi împuținarea banilor în circulațiune, cu alte cuvinte: *lipsa de numerar*. Anume, după-ce cel mai însemnat și mai general ram de producțiune economică, agricultura, de astădată va da cercurilor largi ale cultivătorilor pământului, roade cu mult mai puține decât în alți ani, și după-ce aceste cercuri în general își acoper toate trebuințele curente aproape exclusiv numai din producțiunea agricolă anuală, e prea natural că în urma scăderii ce se ivesce în această producțiune, se vor reduce atât vânzările de produse agricole cât și toate cumpărările de articole industriale ce se efectuează de obicei din contravaloarea acestor produse. Vor circula deci mai puțini bani ca de altă dată și se va simți lipsa numerarului în toate ramurile vieții economice.

Nu încapă îndoială că seceta și urmările ei nu au fost resimțite pretutindenea în măsură egală și că până-când producțiunea agricolă în unele părți a fost nimicită cu desăvârșire, până-atunci în alte părți ea a suferit numai o reducere oare-care, dar a rămas totuși suficientă pentru acoperirea trebuințelor curente mai indispensabile ale agricultorilor. Aceste deosebiri de caracter local și regional nu vor avea însă vre-o înrîurire mai esențială asupra situațiunii, deoarece în urma circulațiunii vii și mari a bunurilor economice, relațiunile financiare nu se mai formează în condițiunile împrejurărilor locale, ci în conformitate cu situațiunea economică generală. Și apoi criza de care ne ocupăm își are gravitatea chiar în caracterul ei continental și general, și astfel urmările ei vor fi simțite

inomis și în acele locuri și ținuturi, unde recolta din întâmplare a fost mai puțin slabă. Chiar în acest moment zace deosebirea esențială între criza economică de astăzi și între crizele economice din anii trecuți.

Ținând acum cont de faptul, că lipsa de numerar, ca cea mai apropiată urmare a recoltei anului curent, se va manifesta atât la noi în țară cât și în străinătate, urmează ca consecuență naturală, că se vor încorda relațiunile în piața de bani, și că în urma înmulțirii cererilor și împuținării ofertelor, banii pretutindenea vor deveni *scumpi*.

Această *lipsă și scumpete de numerar* formează modalitatea în care vor influența urmările secetei asupra stărilor financiare în general și îndeosebi și asupra situațiunii și activității Băncilor noastre; și anume se vor manifesta aceste înrîuriri atât în afacerile active cât și în cele pasive ale Băncilor, chiar în cele mai importante ramuri de afaceri.

O singură privire asupra bilanțurilor Băncilor noastre ne arată, că sursele mijloacelor bănesci cu cari lucrează și realizează afacerile lor principale, numai în partea disparentă sunt a se căuta în capitalul lor *propriu*, mai mult sau mai puțin independent de fluctuațiunile situațiunii economice, și în cea mai mare parte se formează din capital *străin*, și anume în parte preponderantă din *deposite* și din creditele ce Băncile și-le au deschis și de cari se folosesc pe calea *reescomptului*.

Intre asemenea împrejurări Băncile noastre cu nici un preț nu se vor pute emancipa în afacerile lor *pasive* de o influență mare și decizătoare a crizei create prin seceta anului din urmă, și îndeosebi vor trebui să simțească în timp apropiat și în măsură însemnată urmările lipsei și scumpetei de numerar, încât din cauza acestora fără îndoială starea depositei nu numai că nu va crește în proporțiune cu înmulțirea cererilor ce li-se vor

face, ci din contră în multe locuri se va reduce în mod sensibil, și apoi și creditele de reescompt ce li-s'au încuviințat în timpul abundenței de numerar, când capitalurile mari căutau plasare sub ori-ce condițiuni, — se vor restrînge tot mai mult ori se vor revoca cu totul și în tot cazul se vor scumpi foarte mult prin urcarea discountului.

În aceleași condițiuni considerabile vor avea să simțească Băncile noastre efectele crizei și în afacerile lor *active*, în toate soiurile împrumuturilor ce le încuviințează. Căci fără a face la acest loc deosebire între credite personale și reale, este cert că o mare parte a agriculturilor — și chiar dintre acestia se recrutează aproape întreaga clientelă a Băncilor noastre, — lipsiți de astădată de roadele pământului și muncii lor, și prin aceste de mijloace prin cari își satisfac trebuințele lor de traiu, — în lipsa de economii suficiente, vor căuta să-și câștige mijloacele bănesci indispensabile pe calea creditului și vor prezenta la ghișeurile Băncilor noastre cereri cu mult mai mari și numeroase pentru acordarea de împrumuturi noue.

Ori-cât de mare rezervă își vor impune singuraticile instituite la resolvirea acestor cereri, nu vor pute emancipa afacerile lor active de sub influența situațiunii critice nici chiar prin restrîngerea cea mai severă a acordării de împrumuturi, deoarece-ce nu este vorba numai de credite noue, ci sunt angajate în chestiune și împrumuturile vechi încuviințate în anii de mai 'nainte; căci clientela care în urma recoltei rele, nu-și va pute acoperi din produsele ei de astădată nici trebuințele curente, nici mijloacele de traiu de ați pe mâne, cu atât mai puțin va fi în stare să se gândească la replătirea datoriilor sale vechi, ba nu va pute achita nici interesele după acestea. Prin urmare Băncile vor trebui să fie pregătite la o secare însemnată a numerarului ce de altădată intra în decursul anului dela clientela lor ca interese după capitalul împrumutat.

În această din urmă privință Băncile noastre vor fi puse înaintea unei probleme pe cât de jingăse, pe atât de importante din punct de vedere al intereselor economice-naționale ale poporului nostru și prin modul soluțiunii ce vor scî da acestei probleme, instituitele noastre financiare vor avea ocaziune mai mult decât altădată a dovedi dacă întru adevăr stau la culmea misiunii lor și dacă cu drept cuvânt merită a fi considerate și sprijinite ca instituțiuni naționale.

Am arătat pân'aci, în liniamente generale, ramurile principale de afaceri, cari vor

fi atinse în mod mai esențial de efectele crizei, și prin aceasta am fixat punctele de vedere din cari conducătorii Băncilor noastre vor avea să apreteze situațiunea și să se organizeze pentru lupta economică ce îi așteaptă. Remâne acum ca cercurile interesate să cumpenească bine efectele ce stările anormale de astăzi le vor pute avea, din cas în cas și după împrejurările particulare ale fie-cărui institut, asupra singuraticelor ramuri de afaceri, și apoi în conformitate cu situațiunea dată să stabilească măsurile preventive ce se impun pentru apărarea intereselor lor și ale clientelei lor.

Claritatea și veritatea bilanțului.

În privința taxării părților de avere și a datoriilor, comerciantul nu poate procedea arbitrar, nu poate face o prețuire meștesugită, falsă, ci precum reiese deja din § 25 prețuirea trebuie așa făcută, ca să se oglindeze *complet* situația averii unui comerciant. O a treia persoană poate vedea din bilanț situația averii unui comerciant numai atunci, când bilanțul e *clar și adevărat*.

Claritatea bilanțului pretinde:

1. Ca datele adevărate cuprinse în bilanț, să nu se facă neevidente, necunoscute, dubii. Așa d. e. este neclar acel bilanț, care deși cuprinde toate pretensiunile unei societăți, însă pentru a ascunde suma debitorilor sau raportul față de o anumită firmă, cum ar fi participarea la o oare-care întreprindere, o parte din pretensiuni e pusă sub un alt titlu, din care nu se poate vedea, că e vorba de pretensiuni.

2. Tot asemenea nu se ține cont de principiul clarității bilanțului, când efectele ce le posedă societatea, nu le trece sub titlul independent „efecte proprii“, ci le cumulează sub titlul general „Debitori“. Se înțelege de sine că și în cazul acesta se urmărește un anumit scop, de a ascunde s. e. acționarilor faptul, că societatea are o sumă prea mare de acțiuni dela o altă societate. Adevărat că hârtiile de valoare reprezintă pretensiuni, cari însă în sensul legii despre bilanț, într'o contabilitate regulată nu pot fi puse între pretensiuni, ci între obiecte.

3. Este neclar un bilanț, care deși arată toate reducerile cauzate prin pierderi, dar nu le subtrage pe toate, ci numai o parte, înainte de mijlocirea profitului curat, iar pe celelalte le subtrage din profitul curat arătat. În chipul acesta nu se vede exact cât este venitul curat, ba uneori se poate trage la indoială, dacă peste tot este profit curat sau nu. Neclar e acel bilanț, în care sumele amortisate ca pierderi, sunt trecute în contul pentru amortisare de pierderi, apoi este neclar bilanțul, în care contul pentru corectarea anumitor valori și contul rezervelor — întru-cât legea nu o permite expres — sunt trecute sub un nume colectiv, deși sunt de natură cu totul diferită.

Însă nu este neclar un bilanț, în care, — dacă societatea datorează cuiva 1.000,000 și tot dela acela are să pretindă 1.001,000, se trece numai soldul, adică 1000 între debitori. Aceasta din motivul, că după principiile unei contabilități regulate, în bilanț vin trecute

numai saldurile conturilor speciale. In cazul de sus contul personal respectiv se incheie cu 1000 ca sald pasiv.

Ca bilanțul să fie *adevărat* se cere:

1. Înșirarea tuturor părților de avere active și pasive, existente când se face bilanțul, dar numai a celor existente atunci, pentru-că bilanțul are să conțină toate părțile de avere active și pasive existente.

2. Trecerea valorii adevărate, efective, a fie-cărui activ și a fie-cărei datorii, așa dar nu a unei valori artificiale, figurate, fictive, prin urmare nu a unei valori care se sperează în viitor, nici a unei valori din trecut. Dacă valoarea de lichidațiune momentană a obiectelor ar fi mai mică, și dacă se ia de basă pentru bilanț, valoarea ce ar avea-o obiectele în cas de lichidațiune momentană, fără ca să fie probabilă sau în perspectivă lichidațiunea, atunci se poate dice, că bilanțul e precaut, dar nu adevărat.

Date neexacte în ce privesce esența, numărul și valoarea pozițiilor active și pasive fac neevidentă situația averii.

Principiul că bilanțul are să fie clar și adevărat, este motivat cu faptul, că bilanțul este un cont de încheiere, care arată *raportul* între avere și datorii (la bilanțurile pentru mijlocirea profitului raportul între activă și pasivă). De aci urmează, că în bilanț nu este a se trece ca pretensiune numai aceea ce rămâne după subtragerea datoriilor, nici ca datorie numai aceea ce rămâne după subtragerea pretensiunilor, căci prin această procedură nu este evident raportul dintre pasivă și avere. Dacă suma saldurilor dela pretensiuni ar fi 10.050.000 și suma saldurilor dela datorii ar fi 10.000.000, iar în bilanț s'ar trece numai diferența, adică debitorii 50.000, atunci bilanțul ar fi neadevărat, pentru-că din el n'ar fi de loc evidentă nici chiar existența și cu atât mai puțin mărimea datoriilor, iar suma pretensiunilor ar fi neexactă. E de prisos să mai insistăm asupra împrejurării, cât e de important pentru cunoașterea situațiunii economice a unei întreprinderi, a scîi dacă peste tot sunt, și cât fac datoriile și pretensiunile. Pretensiunile n'au toate aceiaș bonitate, deci trecerea în bilanț numai a diferenței dintre pretensiuni și datorii permite a ascunde relațiuni de afaceri mai puțin sigure.

Este admis însă, ca singuraticele salduri active să se contragă între sine în posturi mai mari, tot asemenea și saldurile pasive între sine, intru-cât prin aceasta esența singuraticelor posturi nu se presintă neadevărat, și nu se perde din vedere caracterul bilanțului de a arăta starea afacerii. Astfel nu e permis a trece pretensiunile, cari n'au natura efectelor, între efecte, sau a considera fondurile de rezervă ca creditori. Asemenea nu e permis a contrade, acele părți cari legea pretinde expres, ca să se treacă ca posturi deosebite de bilanț.

Legea comere. germ. mai dispune în § 38, că comersantul e dator să facă evidentă situația averii sale după principiile unei contabilități regulate; prin urmare după L. C. germ. bilanțul poate fi *neclar* pentru cine nu cunoaște principiile unei contabilități regulate; dar în legea noastră comercială nu se află o dispozițiune analogă.

(După H. Rehm, Die Bilanzen der
Actiengesellschaften etc. de —n.)

Producțiunea universală a cerealelor în anul 1904.

Ministrul actual ung. de agricultură, ca și antecesorul său, a publicat un raport amănunțit asupra producțiunii de cereale, cum și asupra cuantului de cereale necesare pentru noua campanie. Raportul este făcut pe baza rapoartelor referenților agricoli și a consulatelor din diferitele state ale lumii. Din datele aceste rezultă, că *recolta anului present este cu 145·63 milioane măji metrice sau cu circa 5% mai mică decât recolta anului precedent.*

Iată unele date din raportul ministrului ungar:
Recolta de cereale a lumii face:

	în 1904	în 1903
grâu	844·15 mil. măji metr. față de	883·64 mil. măji
săcară	393·60 " " " " "	435·30 " "
orz	291·16 " " " " "	310·54 " "
ovės	488·40 " " " " "	513·95 " "
cucuruz	806·69 " " " " "	827·15 " "

Total 2,824— mil. măji metr. față de 2,970·58 mil. măji

In Europa

(inclusive părțile asiatice ale Rusiei și ale Turciei).

	grâu	săcară	orz	ovės	cucuruz
	Milioane măji metrice:				
1904	463·32	376·24	190·35	319·56	83·33
1903	529·64	418·66	211·49	356·29	154·29

In statele transoceanice.

	grâu	săcară	orz	ovės	cucuruz
1904	377·43	16·84	100·86	168·85	723·36
1903	354·10	16·64	99·05	157·66	667·95

Se constată mai departe, că recolta cerealelor în anul acesta a fost foarte slabă în Europa, din contră în statele transoceanice recolta a fost normală, așa dară satisfăcătoare.

Producțiunea a fost față de anul precedent în milioane de măji metrice:

	grâu	săcară	orz	ovės	cucuruz
In Europa	— 66·32	— 42·42	— 21·14	— 36·73	— 70·96
In statele transocean.	+ 23·33	+ 0·20	+ 1·81	+ 11·19	+ 55·41

Conform acestor date recolta anului present este inferioară în Europa cu 237·57 milioane măji metrice (14·20%), care rezultate nefavorabile se pot completa cu 91·94 milioane măji metrice din plusul statelor transoceanice, rămânând astfel un manco de circa 145·63 milioane măji metrice (5%), care se va acoperi din rezervele anului 1904 evaluate la circa 144 milioane măji metrice.

Din recoltele anterioare ale anilor precedenți se găsiu imediat înaintea secerișului următoarele provisiuni pe piețele internaționale de cereale, în magaziiile de comereciu, la mori și alte magazii:

	1904	1903	1902	1901
	Milioane măji metrice			
grâu	41·95	20·75	33·25	61·94
săcară	16·50	15·95	7·74	16·56
orz	7·70	6·25	8·16	9·28
ovės	31·20	21·10	14·08	23·96
cucuruz	46·45	23·65	20·15	35·77
Total	143·80	87·70	83·38	147·53

Reservele actuale au fost întrecute deci numai de marile rezerve ale anului 1901.

Cerințele pentru consum și pentru sămănat ale anului 1904/5 în asemănare cu anul 1903/4 sunt evaluate astfel:

	1094/5	1903/4
	Milioane măjime trice	
grâu	864·30	862·50
săcară	414·27	434·75
orz	308·88	309·09
ovės	513·21	503·86
cucuruz	828·80	800·—
Total	2,929·46	2,910·20

Deci trebuințele pentru consum în anul 1904/5 sunt evaluate la 2,929·46 milioane măjime trice față de 2,910·20 mil. măjime trice în 1903/4.

În alți ani se întrebuița foarte mult cucuruz și cartofi ca nutreț pentru animale; în anul de față însă la aceste două articole abia se poate conta spre scopul amintit. Pentru-că cu cât se vor întrebuița mai multe bucate și cartofi la nutirea animalelor cu atât se va simți mai tare lipsa lor în consumul oamenilor. +

Date statistice despre asigurările contra focului.

Numărul societăților de asigurare cari au funcționat în 1902, a rămas același ca și în anul precedent; au funcționat 54 de societăți. Din numărul acesta, tocmai ca și în anul 1901, 20 de societăți au fost interne, iar 34 străine. Societățile din patrie s'au ocupat mai ales cu asigurări contra daunelor cauzate prin nenorociri elementare, pe când la societățile străine s'au făcut în majoritate covârșitoare asigurări pe viață.

Ce privesc asigurările contra daunelor cauzate prin nenorociri elementare, între acestea ocupă loc de frunte asigurările contra focului.

Suma totală asigurată, la finea anului 1902 a fost de 8051·96 milioane coroane, cu 377 milioane mai mare, decât la finea anului precedent. La societățile din patrie asigurările contra focului s'au făcut în valoare de 4554·17 milioane, iar la cele din străinătate în valoare de 3497·79 milioane coroane. Din suma asigurată 5379·35 milioane coroane au căzut pe edificii, avere mobilă și cereale; fabricile cu întocmirile și ajustamentele lor au fost asigurate pe 954·16 milioane coroane; valoarea asigurării agricole în mediu a fost de 1718·45 milioane coroane. Din asigurările contra focului au încurs 27·27 (în 1901: 25·94) milioane coroane încasso de taxe, suma de rebonificare a daunei solvite s'a urcat la 16·08 (în 1901: 13) milioane coroane.

În privința daunelor cauzate prin foc anul 1902 a fost ceva mai nefavorabil decât anul anterior, dar cel puțin în privința mărimii daunelor cu mult mai favorabil decât anii 1896—1900 în mediu.

În anul 1902 au fost păgubite prin incendii 6707 comune, cu 38 de comune mai puține decât în anul anterior, dar cu 197 comune mai multe de cât în anii 1896—1900 în mediu. Numărul tuturor casurilor de foc a fost de 16,891, cu 986 casuri mai multe decât în anul anterior și cu 1904 casuri mai multe decât în anii 1896—1900 în mediu.

Exprimat în numeri relativi, s'au păgubit prin incendii în anii 1896—1900 în mediu 43·31% din toate comunele, în 1901: 45·10%, în 1902: 44·95%; în mediu s'au venit pe 100 de comune în anii 1896—1900

anual 230, în 1901: 240, în 1902: 252 casuri de foc; pe teritor de 10 kilometri cuadrați în anii 1896—1900 în mediu 0·47, în 1901: 0·50, în 1902: 0·52 casuri de foc, și în sfârșit pe 10,000 de suflete în anii 1896—1900 în mediu 7·98, în 1901: 8·42, în 1902: 8·62 casuri de foc.

Causele incendiilor. Din punct de vedere social e de importanță deosebită a erua și constata cauzele incendiilor; durere însă, că în cele mai multe casuri cauza incendiilor nu se poate erua mai pe sus de ori-ce îndoială. Așa s'a putut stabili cu toată siguranța cauza focului în 1901 numai la 31·68%, iar în 1902 la 30·62% din toate casurile, pe când la 46·77%, respective la 48·07%, numai s'a presupus, care e cauza, iar la 21·55%, respective la 21·31% cauza focului a rămas cu totul necunoscută.

În primul loc al cauzelor focului stă constant incendiarea, și anume în anul 1901 în 5707 casuri cu 35·22%, iar în anul 1902 în 6257 casuri cu 37·04% ale tuturor casurilor de foc. Faptul acesta la tot cazul e regretabil, cu atât mai mult, că în loc de a se îmbunătăți starea, aceea pare a se înrăutăți și mai mult. Observăm de altfel că faptul, cumcă s'a pus foc, s'a putut constata peste ori-ce îndoială în 1901 numai în 1414, și în 1902 în 1497 casuri, iar în celelalte casuri numai s'a presupus punerea focului.

Punerea focului prin proprietarul însuși, această cauză a focului, care din punct de vedere moral, mai mult trebuie înfierată, s'a observat în casuri minimal de puține. În 1901 s'a dovedit în 21, s'a presupus în 114 casuri; în 1902 s'a dovedit în 24 și s'a presupus în 81 casuri. Nu încapă însă îndoială că o parte însemnată a casurilor de foc întâmplare din cauze necunoscute se reduce la incendiarea prin proprietar sau prin străini, va să zică adevărul e la adecă și mai trist decât tabloul ce-l arată datele de mai sus.

În casuri foarte multe jocul copiilor cu chibrite ș. a. sau altă neglijență și negrije cauzează casurile de foc; așa în anii 1901 și 1902 a ars din prima cauză în 1708 casuri, din a doua cauză în anul 1901 în 2982, în 1902 în 3238 casuri. În număr considerabil figurează ca cauză umblarea neîndemănatică cu instrumentele de luminat și în sfârșit lovirea fulgerului.

Pe lângă numeroasele împrejurări nefavorabile statistica noastră despre incendii arată și o parte bună, care trage mult în cumpănă, și aceasta e împrejurarea, că efectul distrugător al focurilor în general scade, ceea-ce e a se mulțami fără îndoială perfecționării instrumentelor de stins și organizării pompierilor.

Cea mai mare parte a casurilor de foc cade pe lunile de vară și toamnă, dela Iulie până la Octobrie; așa în 1901 în timpul acesta au fost 7072 casuri de foc, adecă 43·64% din toate casurile, iar în 1902 au fost 7556 casuri cu 44·74%. În sfârșit mai e de însemnat, că în 1902 și-au pierdut viața 127 oameni cu ocaziunea incendiilor.

Datele de mai sus sunt scoase din raportul guvernului publicat acum de curând.

Referințele personale ale criminalilor eliberați.

— O statistică interesantă. —

Criminaliștii statelor mai de frunte au început a studia cu seriozitate referințele personale ale făcătorilor de rele. Din acest studiu a rezultat și în țeara noastră o statistică, din care în următoarele relevăm unele pasagii de interes deosebit.

Luând în considerare etatea criminalilor eliberați din temniță, putem constata că tinerii sunt întemnițați

mai ales din cauza crimelor săvârșite contra averii, iar pentru crimele comise contra persoanei dau bătrânii contingentul mai mare. Anume dintre acei eliberați, cari n'au trecut încă de 20 de ani, după proporția stabilită 26% sunt vinovați de crime contra averii, și numai 13.9% de crime contra persoanei. Și mai evidentă e deosebirea, dacă examinăm pe criminalii cei mai tineri. Atunci vedem, că eliberații de etatea dela 12 până la 16 ani sunt numai cu 1.4% reprezentați în șirul celor deținuți pentru crime comise contra persoanei, pe când între cei deținuți pentru crime contra averii se află de trei ori atâția și mai bine, adică 5.7%. Din contra la toate etățile celor peste 20 de ani sunt mai bine reprezentați cei întemnițați pentru crime comise contra persoanei decât cei întemnițați pentru crime comise contra averii.

Starea culturală medie a celor eliberați a fost mai inferioară decât a întregii populațiuni din țeară. Aceasta o dovedește faptul, că dintre cei eliberați numai 55% au știut scrie și ceti, pe când în populațiunea trecută de 6 ani proporția celor ce știu scrie și ceti e de 61.2%. Nu-i iertat însă a trece cu vederea, că proporția numerică a celor ce știu scrie și ceti, în populațiunea civilă deja de aceea e mai mare, fiind-că la stabilirea numărului de proporție se iau în considerare și copiii dintre 6—12 ani, pe când între cei eliberați nici unul nu e sub 12 ani și în șirurile lor sunt reprezentați mai mult oameni de etate mai înaintată, cari sunt mai puțin versați în scriere și cetire. Proporția numerică referitoare la scriere și cetire, amăsurat singuraticelor crime, arată abateri hotărâtoare; chestia stă așa, că anumite crime de regulă sunt comise de indiviși cu anumită cultură. E interesant că între cei întemnițați pentru crime contra averii sunt ceva mai mulți analfabeți, decât între cei cari comit crime contra persoanei, ba s'a constatat ca bătător la ochi, că dintre 59 indiviși foști osândiți pentru usură 30 au fost analfabeți. De altă parte dintre cei osândiți pentru duel toți 398 au știut scrie și ceti, iar 297 dintre ei au absolvat facultăți superioare. O astfel de pregătire înaltă de altfel dintre toți eliberații numai 403 inși au avut.

Considerând ocupațiunea lor 65.6% dintre cei eliberați au aparținut clasei agricultorilor, dintre cari numai 4% au fost 51.7%. 12.3% au fost industriași, iar 3.1% comercianți. Lucrători în diferitele ramuri ale industriei au fost 10%, servitori de casă 3.8%.

În proporție mai mare ocură la crimele contra averii industriașii, comercianții, lucrătorii și servitorii.

Fără avere au fost 91.3% dintre cei eliberați și proporția lor numerică la crimele contra averii s'a urcat la 93.7%, la crimele contra persoanei a scăzut la 89.9%. Având în vedere singuraticele crime găsim abateri însemnate în proporția numerică a celor fără avere. Așa de exemplu la furt dintre toți eliberații 93.9% au fost fără avere, iar la transgresiuni au fost toți fără avere, ceea-ce se explică prin faptul că la transgresiuni deținerile se derivă tocmai din aceea, că neputându-se încassa amenda în bani din cauza lipsei de avere, pedeapsa se schimbă în temniță.

Cercetând viața anterioară a eliberaților vedem, că proporția numerică a recidivilor scade față de anii din urmă. Eliberații, cari pentru aceeași sau altă crimă au fost odată sau de mai multe ori osândiți anterior, în anul 1900 au dat 16.2%, în 1901 15.5%, în 1902 15.1%. Cei cari numai odată au fost pedepsiți mai înainte, în anul 1902 au fost în număr de 8,123 (70.5%), iar recidivi osândiți de mai multe-ori au fost 3,399 (29.5%).

§§.

JURISDICȚIUNE.

Decisiuni în cause concursuale.

Majoritatea creditorilor concursuali e îndreptățită a răscumpăra competența de intertenție votată pe seama familiei falitului, și anume prin aceea, că se solvesce de odată și ca excontentare finală o anumită sumă la mâna familiei falitului; căci prin aceasta nu se pune o nouă povară în sarcina masei, ci mai mult se răscumpără o povară veche.

*

Considerând că sub durata concursului falitul nu poate dispune în mod valid asupra averii ce aparține masei, de aceea pe baza contractelor încheiate cu falitul nu se pot câștiga sub durata concursului drepturi în cartea funduară cu privire la realitățile ce compun masa concursuală. Această dispozițiune nu suferă schimbare nici prin faptul, că concursul n'a fost prenotat în cartea funduară.

*

Dacă creditorul a obținut prenotarea dreptului de zălog încă înainte de publicarea concursului, concursul publicat ulterior nu-l poate împedea în justificarea prenotării.

*

Prenotarea în cartea funduară ordinară în ziua când s'a afișat edictul de concurs, nu are valoare; fiind-că publicarea concursului din aceeași zi e validă, în care s'a afișat edictul la judecătoria concursuală.

*

În cazul, când societatea de asigurare, ajungând în concurs, nu poate împlini obligamentele luate prin asigurările de viață, asiguratorul poate pretinde dela masa concursuală despăgubire. Sub titlul acesta nu-i compete însă suma întreagă a taxelor solvite, ci valoarea poliței din timpul dat, de cumva nu dovedește vre-o pagubă mai mare din cauza relațiunilor sale personale ce au existat cu ocaziunea publicării concursului, bună-oară din cauză de morb.

*

Acea calfă, care, după-ce patronul a intrat în concurs, părăsesce serviciul fără abdicere, nu poate pretinde din masa concursuală leafă pentru timpul de abdicere.

*

Plătirile aceluia comerciant, care el însuși înscințează pe creditorii săi, că e în incurcă de bani și cere dela ei respir de plătire, se consideră de sistate. Din circularul adresat creditorilor în înțelesul acesta se poate deduce și aceea, că sistarea plătirilor s'a făcut nu numai în ziua, din care e datat circularul multiplicat, ci s'a întemplat deja de mai înainte.

*

Acel comerciant, a cărui prăvălie e închisă pe cale execuțională, se consideră ca unul, care a sistat plătirile, chiar și în cazul, când ulterior ar mai fi făcut unele plătiri.

*

După înaintarea cererii de concurs sau după sistarea plătirilor, averea debitorului comun formează o astfel de avere menită spre escontentarea tuturor creditorilor, din care nici debitorul nu poate înstrăina nimic, nici creditorul singuratic — excepționând cazul de perfectă bună credință — nu poate lua nimic.

Dr. Al. V.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 9 Septembrie 1904.

Situațiunea pieței interne a rămas neschimbată. Cererea la băncile din capitală și provincie e mare și e cu atât mai simțitoare, cu cât băncile din Viena în considerare la trebuințele pieței proprii, observă o ținută rezervată. Cambiile morilor deja nu se mai pot plasa pe piața liberă sub rata băncii, iar cambiile de portfel numai dela $3\frac{7}{8}\%$ în sus. Situațiunea băncii austro-ungare cu 31 August arată o creștere a portfelului cu 59 milioane K (dela 326 4 la 385·6 milioane), și a circulațiunii de bilete cu 69 mil. K (dela 1651 milioane la 1720 milioane, iar rezerva de bilete scutite de dare a scăzut cu 71·5 milioane K (dela 265·7 milioane la 194·2 milioane).

Pe piața internațională încă nu se văd semne de o creștere a cererei de numărare. În Berlin tot mai domnesce abundanță de numărare, discountul privat e de $2\frac{3}{4}\%$; în Paris s'a oferit numărare necesar pentru ultimo cu $1\frac{1}{2}\%$ și mai ieftin; în London a scăzut discountul cătră finea săptămânei la $2\frac{5}{8}\%$.

ÎNVEȚĂMÎNT.

Raportul anual XXXII al școlii industriale a orașului Sibiu pe anul școlar 1903/4, redactat de directorul Martin Schuster, este o publicațiune de interes și pentru noi; se extinde pe 34 pagini și este precedată de o vorbire ținută în 16 Octombrie 1903 la sârbarea școlii industriale orașenesci, ținută din incidentul aniversării de 100 de ani dela nascerea lui Francisc Deak. Raportul se compune din următoarele capitole:

I. *Impărțirea școlii*, în care se arată că institutul a fost împărțit în trei despărțăminte:

- a) școala pregătitoare cu un despărțământ;
- b) școala industrială cu trei clase (clasa I și a II cu câte 2 despărțăminte) și clasa a III cu un despărțământ;
- c) școala de construcții cu trei clase, fie-care cu câte două despărțăminte. Școala de construcții a fost frecventată de elevii următoarelor industrii: lăcățari de construcții, sculptori, maestri de ceramică, alămari, lustruitori, lăcățari de mașini, zidari, mecanici, lăcățari, tinicheri, petrari, măsari, fauri, bărdăși și coloritori de case.

Cursul teoretic al acestei școlii s'a început la 1 Octombrie 1903 și s'a încheiat la 30 Martie 1904 prin examen public. *Instrucțiunea în desemn* a ținut în tot decursul anului școlar. În cursul de desemn elevii au fost împărțiți în 11 despărțăminte, anume unul pentru școala pregătitoare, 5 pentru școala industrială și 5 pentru școala de construcții (desemnul de specialitate).

II. *Corpul învățătoresc*. În acest capitol se înșiră numele persoanelor (24 împreună cu directorul), cari au provădit instrucțiunea, anume: ce obiecte, câte ore la săptămână și în care clasă.

III. *Planul de învățământ*. Aici se arată câte ore s'au propus în fie-care clasă din diferitele obiecte de învățământ, anume câte 9 în școala pregătitoare

și în cele trei clase ale școlii industriale, iar în școala de construcții câte 11 ore la săptămână. Despre *învățământul religiunii* cu câte 2 ore la săptămână, care în sensul art. de lege XVII din 1882 este obligat, se spune și de astădată, că nu s'a putut face în mod regulat, din cauza slabei frecuentări.

IV. *Mijloacele de învățământ* au fost cărțile și recuizitele de desemn procurate în mare parte din fondul școlii, apoi biblioteca elevilor și biblioteca învățătorilor, augmentate parte prin donațiuni parte prin cumpărare.

V. *Elevii*. În acest capitol se dau detaluri despre anul școlar, despre primirea în școală, despre didactru, despre orele de învățământ și frecventarea școlii, despre clasificățiunea elevilor, despre pregătirile școlare ale elevilor, despre confesiune și limba maternă, aparținerea și în fine industria elevilor.

Anul școlar pentru școala pregătitoare și pentru școala industrială (pentru aceasta din urmă numai cursul de desemn) s'a început din 15 Septembrie 1903. Învățământul teoretic al școlii de construcții s'a început la 1 Octombrie 1903 și a ținut până la 31 Martie 1904. Anul școlar s'a încheiat cu examen public la 19 Iunie 1904.

Inscrierile s'au început la 3 Sept. 1903 și s'au încheiat la 12 Sept., fiind înscriși la acest termin numai 276 elevi din numărul obligat de 469.

Didactrul pentru an. 1903/4 a fost de câte K 4—care s'a încasat până la finea lui Octombrie 1903.

Frecventarea școlii lasă încă mult de dorit.

La clasificățiunea elevilor nu ne oprim.

Pregătirile școlare ale elevilor. În școala pregătitoare au fost înscriși 34 elevi, din cari 32 au frecventat școala poporală, 2 cu totul fără școală. În școala industrială au fost înscriși 240 elevi, din cari 195 au frecventat școala poporală, 12 au studiat și în gimnasiu și 33 în școala reală. În școala de construcții au fost înscriși 195 elevi, din cari 162 cu școala elementară, 13 au fost și în gimnasiu și 20 în școala reală.

După confesiune au fost din numărul total de 469 elevi 275 (58·64%) ev. augsb., 27 (5·75%) ev. helv., 67 (14·28%) rom. cat., 20 (4·26%) gr.-cat., 79 (16·84%) gr.-or. și 1 israelit (0·23%).

După limba maternă au fost 337 (71·86%) germani, 33 (7·04%) maghiari și 99 (21·10%) români.

După aparținere. Din 469 elevi 219 (46·69%) au fost din Sibiu și 250 (53·31%) din alte comune.

După etate. Din 469 elevi 22 au fost sub 14 ani, 74 de 14 ani, 110 de 15 ani, 123 de 16 ani, 75 de 17 ani, 46 de 18 ani și 19 de 19 și peste 19 ani.

După diferitele industrii. Cei 469 elevi au aparținut la 47 industrii. La 8 industrii au fost mai mulți de câte 16 elevi, anume: lăcățari 65, măsari 59, franzelari 46, pantofari 37, lustruitori 20, croitori 20, frizeri și tipografi câte 17. În total au fost la aceste industrii 282 elevi. Ceilalți 287 elevi au fost împărțiți la 39 diferite alte industrii.

VI. *Examenele*. În acest capitol se tratează despre modul cum și când s'au ținut examenele cu diferitele școlii și despre premiarea elevilor.

VII. *Exposițiunea* de lucrări practice ale elevilor și de desemn s'a ținut la 18 și 19 Iunie 1904 în edificiul gimnasiului evang. Au expus 59 elevi din toate clasele, și aparținători la 23 industrii. S'au distribuit premii. Iatre premiați găsim și câți-va elevi români.

VIII. Cursurile de specialitate.

- a) *Cursul de desen* pentru învățători s'a început la 12 Iunie 1904 și a ținut timp de o lună. Au participat 12 persoane, între cari 2 dame. Între participanți a fost și un învățător gr.-or. Examenul s'a ținut în 21 și 22 Iulie.
- b) *Cursul de desen decorativ* începe la 15 Novembre și ține până la 15 Martie, în două ierni după oaltă. Se primesc maestri, calfe și elevi aparținători industriei pentru colorarea caselor și lustruitorii. În cursul I au fost 8 elevi în al II 11. Dintre elevi 4 au fost români. Examenul s'a ținut în 16 Martie 1904.
- c) *Cursul pregătitor în desenul liniar pentru industriași* s'a început pentru prima dată în 26 Nov. 1903 și a ținut până în 16 Martie 1904. Au participat 12 industriași: lăcățari, măsari, zidari, sculpt-și văpsitori de firme.

IX. Cronica institutului.

X. *Casa învățăceilor și biblioteca.* Casa a fost deschisă în duminică și sârbători dela 3—6 ore d. a. cu începere dela 4 Octombrie 1903 până la finea lui Martie 1904. Biblioteca constă din vr'o 1000 de volume.

Mai sunt în raport diferite date asupra bibliotecii, a regulilor pentru întrebuințarea cărților din bibliotecă etc.

Pe pagina ultimă este înscințarea pentru an. școl. 1904/5. Inscriverile se fac din 5—12, iar prelegerile încep la 15 Sept. 1904, în edificiul gimnasiului evangelic. Didactrul este de K 4— și trebuie plătit la înscriere sau cel mult până la finea lui Octombrie 1904.

r.

CRONICA.

Oprirea exportului de porumb din România. „Monitorul oficial” din București publică o ordinațiune a ministerului, prin care opreliștea exportului de porumb se susține în vigoare până la 15 Octombrie 1905.

BIBLIOGRAFIE.

*Die Bilanzen der Aktiengesellschaften und Gesellschaften m. b. H., Kommanditgesellschaften auf Aktien, eingetragenen Genossenschaften, Versicherungsvereine auf Gegenseitigkeit, Hypotheken und Notenbanken und Handelsgesellschaften überhaupt nach deutschem und österreichischem Handels-, Steuer-, Verwaltungs- und Strafrecht.**) Sub acest titlu a eșit de sub tipar în anul trecut un studiu de mare însemnătate pentru tehnica contabilității societăților pe acțiuni, datorit domnului *Dr. Hermann Rehm*, profesor de drept la universitatea din Strassburg. Cartea este scrisă cu multă cunoștință de cauză, într'un stil clar, făcând us de bogat material al literaturii de specialitate germană, — pentru-că domnul autor n'a cruțat nimic, ca lucrarea sa să poată servi ca directivă în diferite chestiuni. Este deci foarte naturală buna primire, pregătită de cercurile interesate acestui op. Pentru orientarea publicului nostru cetitor voiu aminti aci următoarele capitole principale din conținutul cărții:

Soiurile și împărțirea bilanțurilor la societățile pe acțiuni.

Natura de drept a bilanțurilor societăților pe acțiuni.

Natura de drept a bilanțului anual.

Natura de drept a bilanțului de deschidere și intermediar.

Natura de drept a bilanțurilor de lichidațiune.

Natura de drept a celorlalte bilanțuri extraordinare.

Idei fundamentale de drept despre bilanț.

Despre pozițiunile din bilanț în general.

Părțile de avere din bilanț.

Capabilitatea de bilanț a datoriiilor și a altor părți de avere.

Regularea rezultatului între diferiții ani de operațiune.

Singuratece pozițiuni din activa (spesele de fondare, arangiere și administrare).

Singuratece pozițiuni din pasiva (capital fundamental, conturi de amortizare, fonduri de rezervă, profit curat).

Fixarea valorii obiectelor, a pretensiunilor și datoriiilor.

Procedura pentru stabilirea bilanțului în general.

Responsabilitatea pentru nerespectarea dreptului de bilanț după codul civil și penal etc.

Din studiarea acestei lucrări își va câștiga oricine convingerea, că reforma legii noastre comerciale a devenit o necesitate urgentă, căci unele din dispozițiunile aduse în 1875 nu mai stau în consonanță cu cerințele timpului present, iar în deceniile cari au urmat dela aducerea legii s'au ivit o mulțime de chestiuni nouă, necunoscute pe atunci, cari își așteaptă rezolvirea.

O singură nemulțămire avem, față de domnul autor, adecă regretul că dânsul n'a considerat și legea noastră comercială, și — după părerea noastră — n'a dat destulă atențiune nici dispozițiunilor legii comerciale austriace.

În numărul precedent am arătat cetitorilor acestei reviste vederile domnului autor referitoare la bilanțul societăților pe acțiuni în general, intrucât espunerile sale corespund dispozițiunilor legii comerc. ungare; prin ceea ce credem a face un serviciu real cercului nostru de cetitori. Toată lucrarea noastră se reduce în căutarea și înlocuirea §§ lor citați de domnul autor din legea comercială germană pentru dovedirea afirmărilor sale cu §§-ii corespunzători ai legii com. ung.

De încheiere amintim că opul domnului Dr. Rehm conține preste 900 pagini 8° mare, a apărut în editura I. Schweitzer (Arthur Sellier), München 1903 și costă broșat K 32.—.

—n.

SUMAR.

Crisa. — Claritatea și veritatea bilanțului. — Producțiunea universală a cerealelor în anul 1904. — Date statistice despre asigurările contra focului. — Referințele personale ale criminalilor eliberați. — *Jurisdicțiune*: Decisiuni în cauze concursuale. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Învățământ*: Raportul anual XXXII al școalei industriale a orașului Sibiu pe anul școlar 1903/4. — *Cronică*: Oprirea exportului de porumb din România. — *Bibliografie*: Die Bilanzen der Aktiengesellschaften und Gesellschaften m. b. H.

*) Remas din Nr. trecut din lipsă de spațiu.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 7 Septembrie 1904.

%	VALORI	Viena	Bpesta
		vinde	vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	99-50	100-35
5	" " arg. Ian., Iulie. 16% "	99-50	100-35
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% "	—	195—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% "	154-10	155—
—	" " " 1860 à fl. 100— " 20% "	185-50	187—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% "	261—	261—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	119-35	119-50
4	" " Cor.	99-45	99-50
3 1/2	" " de invest.	91-10	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	119-10	119-40
4	" " Cor. " " "	97-20	97-50
3 1/2	" " " " " " " " " "	89-10	89-25
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	208—	209—
4	" " p. regul. Tisei sc. de dare	163-50	164-50
4 1/2	Oblig. de regaloii croat-slav.	—	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier. " " "	83-25	83-75
4	Oblig. rurale croato-slavone.	—	99-50
4	" " ungară " " "	98-25	98-50
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	279-50	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-20	98—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-10	—
2	" " sârbesci à 100 fr.	98—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	130-75	—
—	Impr. bulgar 1889	109-75	110—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fone. austr.	100-40	—
3	" " " " cu premii, 1880	315—	—
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	101—	101-60
4	" " " " 50 ani	—	101-60
4 1/2	Banca com. ung. Pesta	101-15	101-25
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-50	108—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50% ani	100-50	101—
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-50	98-50
4	Inst. de credit fonciar ungar	99-90	100—
4	" " " " " " " " " " " "	99-45	99-50
3 1/2	" " " " " " " " " " " "	—	—
4 1/2	Banca hipotecară ungară	101-20	101—
4	" " " " " " " " " " " "	101-20	99—
4	" " " " " " " " " " " "	275-50	137-50
3 3/4	Banca hip. ung. cu premii	—	109—
5	Albina, Sibiu	—	102-50
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-50
	Losuri.		
	Basilica. à fl. 5—	21-80	23—
	Credit, à fl. 100—	472—	472—
	Clary, à fl. 40— v. c.	168—	—
	Buda, à fl. 40—	169—	169—
	Pálffy, à fl. 40—	173—	170—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-50	56—
	" " ungară, à fl. 5—	30—	31—
	Rudolf, à fl. 10—	71—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	228—	—
	Salzburg, à fl. 20—	79-50	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	522—	—
	Triest, à fl. 50—	300—	—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	10-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-39	11-43
	" " c. reg.	11-38	11-33
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. aur)	19-04	19-08
	20 Marce germ. aur	23-54	23-53
	Ruble rusesci de hârtie per bucată	—	2-54 1/2
	Bilete germ. 100 M.	117-52	117-60
	" franc. 100 Fr.	—	95-25
	" ital. 100 Lire	95-20	95-20
	Ruble, bilete, 100	254—	—
	Lei românesci, 100	—	95-40

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 7 Septembrie 1904.

Grâu de-Bănat (nou)	per 50 kg. vinde	10-40—10-70
" " Tisa (nou)	" " " "	10-45—10-80
" " Pesta (nou)	" " " "	10-35—10-65
" " Alba-reg. (nou)	" " " "	10-35—10-65
" " Baciea (nou)	" " " "	10-30—10-65
Secară (nouă)	" " " "	7-60—7-85
Orz (nou)	" " " "	7-20—7-50
Ovės	" " " "	7-25—7-55
Porumb	" " " "	7-25—7-35
Rapiță (nouă)	" " " "	11-50—12—
Untură de porc B.-Pesta	" " " "	71—
Slănină (clisă)	" " " "	58-50—60-50

Bursa de București.

Cursul din 7 Septembrie 1904.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	100 1/2
" " 1892 5%	" "	99 3/4
" " 274 mil. 4%	" "	89 1/2
" " 1898 4%	" "	88 1/4
Fonciare rurale 5%	" "	100 3/8
" " " 4%	" "	90
Scris. fonc. urb. București 5%	" "	89 3/4
" " Iași	" "	86 3/8

„ĂGRICOLA“

bancă de credit ca societate pe acții în Lugos.

CONCURS.

Direcțiunea băncii de credit „Agricola“ în Lugos publică concurs pentru ocuparea postului de contabil.

Salar anual K 1400.—, și bani de cortel K 600.—.

Cei-ce doresc a reflecta pentru dobândirea acestui post au să documenteze că au absolvat școala comercială cu examen de maturitate și posed limba română, germană și maghiară perfect în vorbire și scriere.

Rugărilor sunt a se adresa d-nului Vasile Petrovici, directorul institutului, până inclusive 25 Septembrie st. n. 1904.

Numai cei cu praxa de bancă vor fi luați în combinație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți eventual a se presenta în persoană directorului.

Lugos, 6 Septembrie 1904.

Nr. 72 (1—2)

Direcțiunea.